Odstępstwo od stosowania TSI

Stosowanie aktualnych TSI do oceny nowych i modernizowanych podsystemów jest zasadą. Jednakże proces wdrażania interoperacyjności jest procesem przewidzianym na wiele lat, dlatego od tej zasady przewidziane są wyjątki.

Jednym z nich jest przyznanie odstępstwa od stosowania TSI. Jest to proces, w którym decyzję wydaje Prezes Urzędu Transportu Kolejowego, uwzględniając stanowisko Komisji Europejskiej.

KIEDY UDZIELENIE ODSTĘPSTWA OD STOSOWANIA TSI JEST MOŻLIWE?

Uzyskanie odstępstwa od stosowania TSI można wystąpić w następujących przypadkach:

1. publikacji nowych TSI w czasie:
    1. projektowania lub budowy nowego podsystemu albo
    2. modernizacji lub odnowienia istniejącego podsystemu albo jego części

- będących na zaawansowanym etapie realizacji lub będących przedmiotem zobowiązań umownych;

2. projektów dotyczących odnowienia lub modernizacji istniejącego podsystemu - gdy skrajnia ładunkowa, szerokość toru, odstęp między osiami torów lub system zasilania elektrotrakcyjnego tego podsystemu nie są zgodne z TSI dotyczącymi tego podsystemu;
3. projektów dotyczących odnowienia, rozbudowy lub modernizacji istniejącego podsystemu - gdy zastosowanie TSI podważyłoby opłacalność

ekonomiczną projektu lub spójność sieci kolejowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

4. konieczności szybkiego przywrócenia spójności sieci kolejowej w następstwie poważnego wypadku lub klęski żywiołowej - gdy z przyczyn ekonomicznych lub technicznych nie jest możliwe częściowe lub pełne zastosowanie TSI; w tym przypadku odstępstwo jest przyznawane na okres poprzedzający odbudowę sieci kolejowej;
5. pojazdów kolejowych jadących do lub z państw innych niż państwa członkowskie Unii Europejskiej, w których szerokość toru różni się od tej, która jest stosowana na głównej sieci kolejowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W tym miejscu należy podkreślić, że w przypadkach opisanych w pkt 2, 3 oraz 5 Prezes UTK występuje do Komisji Europejskiej o zaopiniowanie wniosku o przyznanie odstępstwa od stosowania TSI.

KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Producent podsystemu albo jego upoważniony przedstawiciel, zarządca, przewoźnik kolejowy, dysponent, importer, wykonawca modernizacji, inwestor albo podmiot zamawiający.

JAKIE DOKUMENTY NALEŻY ZŁOŻYĆ ABY UZYSKAĆ ODSTĘPSTWO?

Wniosek o niestosowanie TSI musi zawierać następujące informacje:

1. wskazanie przypadku, na podstawie którego brak zastosowania TSI uznaje się za zasadny;
2. odniesienie do tytułów TSI objętych wnioskiem o niestosowanie oraz do przepisów, które nie są stosowane. Każde odniesienie musi obejmować, gdy jest to istotne na potrzeby oceny zgodności, okres lub oszacowanie okresu, w którym będzie miało miejsce

niestosowanie TSI;

3. istotne szczegóły dotyczące danego projektu, obejmujące elementy techniczne, operacyjne i geograficzne projektu, wraz ze szczegółowym opisem podsystemu, pojazdu lub infrastruktury, których dotyczy wniosek o niestosowanie, a także z odpowiednimi kluczowymi datami lub innymi szczegółowymi informacjami odróżniającymi przedmiotowy projekt od innych projektów;
4. odniesienie do alternatywnych przepisów, które państwo członkowskie zamierza stosować w celu zrekompensowania każdego przypadku niestosowania w świetle odpowiednich zasadniczych wymagań, oraz szczegóły tych przepisów, w tym środki, które należy podjąć w celu monitorowania ich wdrażania i, w przypadku gdy uzgodniono eksploatacyjne rozwiązania alternatywne, ich ciągłego stosowania;
5. analizę ekonomiczną lub analizę techniczną, bądź obie te analizy, zapewniające, że niestosowanie TSI jest uzasadnione i ograniczone do zakresu koniecznego w danych okolicznościach.

Ponadto w zależności od przypadku stanowiącego uzasadnienie złożenia wniosku o uzyskanie odstępstwa, niezbędne jest również wskazanie dodatkowych informacji.

I tak, w przypadku planowanego nowego podsystemu lub jego części, w przypadku odnowienia lub modernizacji istniejącego podsystemu lub jego części będącego na zaawansowanym etapie realizacji lub będącego przedmiotem realizowanego kontraktu w dniu rozpoczęcia stosowania danych TSI, uzasadnienie musi zawierać:

1. szczegółowe informacje dotyczące danego projektu, z wykorzystaniem formularza określonego w załączniku do ww. rozporządzenia. Jeżeli projekt znajduje się już w wykazie projektów na zaawansowanym etapie realizacji, sporządzonym zgodnie z tym samym formularzem, państwa członkowskie mogą się do

niego odwołać bez konieczności ponownego przedkładania wcześniej dostarczonych informacji. W stosownych przypadkach informacje te są aktualizowane;

2. dowód na to, że projekt znajduje się na zaawansowanym etapie realizacji lub jest przedmiotem umowy w trakcie realizacji, wraz z dokumentacją poświadczającą odpowiednie daty i zakres projektu;
3. dowód na to, że etap planowania lub budowy projektu na zaawansowanym etapie realizacji osiągnął punkt, w którym zmiana specyfikacji technicznych może zagrozić możliwości realizacji projektu zgodnie z definicją dotyczącą „projektu na zaawansowanym etapie realizacji", która znajduje się w art. 2 pkt 23 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Radu (UE) nr 2016/797 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei w Unii Europejskiej

W przypadku planowanego odnowienia, rozbudowy lub modernizacji istniejącego podsystemu lub jego części, jeżeli stosowanie danych TSI zagroziłoby ekonomicznej opłacalności projektu lub zgodności systemu kolei w danym państwie członkowskim, np. w odniesieniu do skrajni ładunku, prześwitu toru, szerokości międzytorza lub napięcia sieci elektrycznej, uzasadnienie musi zawierać:

1. dowód na to, że stosowanie jednej lub większej liczby TSI lub ich części zagraża rentowności projektu. Dowód ten zawiera szczegółową analizę ekonomiczną, w której określono nieuniknione koszty zapewnienia zgodności z TSI, oraz przedstawiono dowody na to, że takie koszty spowodowałoby nierentowność projektu. Analiza uwzględnia dochody z eksploatacji, jeżeli niestosowanie umożliwia wcześniejsze wdrożenie i bardziej długoterminową rentowność projektu w ramach krajowego i europejskiego systemu kolei; lub
2. dowód dotyczący szczegółowych informacji

technicznych potwierdzających negatywny wpływ stosowania jednej lub większej liczby TSI lub ich części na zgodność techniczną projektu z krajowym systemem kolei.

W przypadku pojazdów jadących z państw trzecich lub do państw trzecich, w których prześwit toru różni się od prześwitu toru głównej sieci kolejowej w Unii uzasadnienie musi zawierać listę państw członkowskich i państw trzecich, których dotyczy wniosek, oraz linii kolejowych, po których poruszają się pojazdy objęte wnioskiem.

W przypadku planowanego nowego podsystemu lub planowanego odnowienia lub modernizacji istniejącego już podsystemu na terytorium danego państwa członkowskiego, którego sieć kolejowa jest oddzielona lub odizolowana przez morze od sieci kolejowej na pozostałym obszarze Unii lub oddzielona od niej z uwagi na szczególne uwarunkowania geograficzne w uzasadnieniu należy określić sieć lub obszary sieciowe istotne dla wniosku i uzasadnić ich oddzielenie od sieci kolejowej na pozostałym obszarze Unii lub ich odizolowanie.

W tym miejscu warto podkreślić to, że wniosek o uzyskanie odstępstwa składany do Prezesa UTK powinien zawierać wyżej opisane informacje, co pozwoli na sprawne przekazanie go do zaopiniowania Komisji Europejskiej.

JAKI JEST DALSZY PRZEBIEG POSTĘPOWANIA?

Informacja o planowanym odstępstwie wraz z dokumentacją przekazywana jest przez Prezesa UTK do Komisji Europejskiej, a postępowanie prowadzone w tym zakresie zostaje zawieszone do czasu wydania opinii przez Komisję Europejską.

W zależności od podstawy złożenia wniosku, Prezes UTK może:

1. przyznać odstępstwo od obowiązku stosowania TSI, jeżeli Komisja Europejska:
    1. podjęła decyzję o pozytywnym zaopiniowaniu wniosku, nie później niż w ciągu 4 miesięcy

od dnia przekazania jej dokumentacji, albo

2. nie podjęła decyzji w terminie 4 miesięcy od dnia przekazania jej kompletnej dokumentacji, albo

2. odmówić przyznania odstępstwa od obowiązku stosowania TSI:
    1. po decyzji Komisji Europejskiej o negatywnym zaopiniowaniu wniosku, podjętej nie później niż w terminie 4 miesięcy od dnia przekazania jej kompletnej dokumentacji, albo
    2. po stwierdzeniu, że nie zachodzą okoliczności wskazane w przypadkach opisanych w pkt 2, 3 albo 5.

Z kolei w przypadkach wskazanych w pkt 1 i 4 Prezes UTK wydaje decyzję w sprawie przyznania odstępstwa od stosowania TSI, jeżeli uzna że wykazane zostały przesłanki z pkt 1 albo 4. W sytuacji, w której Prezes UTK uzna, że przesłanki z pkt 1 albo 4 nie zostały spełnione, wydaje decyzję odmowną w zakresie uzyskania odstępstwa od stosowania TSI.

JAK ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Informacje o sposobie składania wniosku

ILE ZAPŁACISZ?

• Opłata wstępna od wniosku o uzyskanie odstępstwa od stosowania TSI w przypadkach opisanych w pkt 2, 3 albo 5 wynosi 5 000 zł. Z kolei w przypadkach opisanych w pkt 1 i 4 opłata nie jest wymagana.

• Opłatę należy wnieść na konto bankowe Urzędu Transportu Kolejowego.

PODSTAWA PRAWNA

Ustawa o transporcie kolejowym

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie opłat pobieranych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 2020/424 z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie przekazywania Komisji informacji dotyczących niestosowania specyfikacji technicznych interoperacyjności zgodnie z dyrektywą (UE) 2016/797